

› TUSSENRAPPORTAGE

TRENDANALYSE ZELFSTANDIGE ENQUÊTE ARBEID / DE ZZP'ER BESTAAT NIET

Een eerste verkennende analyse

Datum ›

10 februari 2020

TNO innovation
for life

› Rapportage voor
Ministerie van SZW

TUSSENRAPPORTAGE

TRENDANALYSE ZELFSTANDIGE ENQUÊTE ARBEID / DE ZZP'ER BESTAAT NIET

Een eerste verkennende analyse

Rapport voor	Ministerie van SZW
Datum	10 februari 2020
Auteurs	Hardy van de Ven, Wouter van der Torre
Projectnummer	060.38032/01.24
Rapportnummer	TNO 2019 R12157
Contact TNO	Hardy van de Ven
Telefoon	+31888665152
E-mail	Hardy.vandeven@tno.nl

Inhoudsopgave

1	Aanleiding.....	3
1.1	Aanleiding: de zzp'er bestaat niet.....	3
2	Methode.....	4
2.1	Trendanalyse.....	4
2.2	Methode: de zzp'er bestaat niet.....	4
2.3	Analyse.....	5
3	Resultaten.....	6
3.1	Trendanalyse.....	6
3.2	Resultaten: de zzp'er bestaat niet.....	7
4	Conclusie en consequenties voor verder onderzoek.....	10
	Bijlage A Aantal zakelijke opdrachtgevers.....	11
	Bijlage B Afhankelijkheid omzet grootste zakelijke klant.....	13
	Bijlage C Inkomen en arbeidsongeschiktheidsvoorziening.....	15

1 Aanleiding

Donderdag 4 juli is de ZEA 2019 gepubliceerd. Daarmee is de ZEA 2019 ook per direct beschikbaar voor secundaire analyses. De pilot van 2012 buiten beschouwing gelaten, is de ZEA voor de derde keer afgenomen (2015-2017-2019). Met de derde meting is het mogelijk om te onderzoeken of en welke trends in arbeidsomstandigheden van zzp'ers te ontwaren zijn. Maar wie is eigenlijk *de* zzp'er? In dit onderzoek willen we allereerst kijken naar de trends in een selectie van variabelen uit de ZEA. Vervolgens kijken we op basis van de ZEA 2019 naar verschillende subgroepen van zzp'ers en indicatoren van hun inkomen, arbeidsmarktzekerheid en kwaliteit van het werk. Welke zzp'ers redden het op de arbeidsmarkt en welke zzp'ers zijn kwetsbaar?

1.1 Aanleiding: de zzp'er bestaat niet

De zzp'er bestaat niet (IBO-zzp; Van der Torre et al., 2018; Dirven et al., 2017; Zipconomy, 2017). Vaak wordt gewezen op het feit dat een vergelijking tussen zzp'ers en werknemers beperkte waarde heeft omdat beide groepen zo divers zijn. Over zzp'ers blijven we, in tegenstelling tot werknemers, toch vaak onderzoek naar de gehele groep doen en mist er een goede (nuttige) indeling naar subgroepen. Een goed onderbouwde indeling naar subgroepen kan helpen om te identificeren welke zzp'ers het wel en niet redden op de arbeidsmarkt. Er wordt gesproken over gedwongen zzp'ers of schijnzelfstandigen en vaak worden beide op een hoop gegooid (zie regeerakkoord 2017). Eerdere analyses (van de Ven, 2017) en stageonderzoek Nienke de Bruin (2017) toonde aan dat schijnzelfstandigen en gedwongen zelfstandigen verschillende groepen zijn. Daarnaast is de definitie van schijnzelfstandige afhankelijk van de politieke visie die aan verandering onderhevig is. Onderzoek naar gedwongen zelfstandigen toonde vervolgens aan dat dit wellicht echte relevante groep is, in de zin slechts in beperkte mate een kwetsbare groep is als het gaat om duurzame inzetbaarheid (Dirven et al., 2017). Bovendien is er geen dekkende categorisering naast deze twee subcategorieën. Andere categorisering van zzp'ers zijn vaak tweedelingen (nieuwe en klassieke zzp'ers) die ter discussie staan of onvoldoende specifiek zijn om problematiek echt te kunnen duiden. Recentelijk gaf VNO-NCW aan dat het maatschappelijk debat over zzp'ers en het overleg van sociale partners en overheid verdiept kon worden door goede subcategorieën voor zzp'ers te benoemen. Ook in de wetenschap is deze wens eerder geuit (Dirven et al., 2017). Voor de hand ligt om in ieder geval kwetsbare en niet kwetsbare groepen te onderscheiden. Een andere mogelijke, en niet uitsluitende, indeling is in hoeverre zzp'ers concurreren met werknemers. Zo wordt gesuggereerd dat vooral nieuwe zzp'ers concurreren met werknemers, en dan vooral diegene die hun kennis en kunde per uur te gelde maken via lange en/of kortere opdrachten (Zipconomy, 2017).

2 Methode

2.1 Trendanalyse

2.1.1 Doelgroep

De doelgroep voor de trendanalyse zijn zelfstandig ondernemers zonder personeel (zzp).

2.1.2 Variabelen

Voor de trendanalyse zijn variabele meegenomen die in alle drie de jaargangen 2015, 2017 en 2019 zijn meegenomen. Er is sprake van een trendbreuk wanneer tussen twee jaargangen relatief grote verschillen waarneembaar zijn, welke niet goed te verklaren zijn.

2.2 Methode: de zzp'er bestaat niet

2.2.1 Doelgroep

Zoals in de aanleiding is aangegeven is het doel van het onderzoek het in kaart brengen van andere relevante typering van zzp'ers. Hierbij richten we ons met name op de snelst groeiende groep zzp'ers, de zzp-arbeid en hun afhankelijkheid van bedrijven. Deze groep typeren wij op drie manieren, namelijk 1) aantal zakelijke opdrachtgevers, 2) afhankelijk omzet van grootste zakelijke klant en 3) combineren van wel of geen arbeidsongeschiktheidsvoorziening met een hoog of laag inkomen.

Allereerst verkennen we de situatie van de zzp'er die afhankelijk zijn van één of enkele grote zakelijke klanten en daar zijn eigen arbeid aanbiedt. De groep zzp-arbeid is daarvoor eerst onderverdeeld naar zzp'ers producten en zzp'ers arbeid. Zzp'ers arbeid zijn vervolgens onderverdeeld in zzp'ers die voornamelijk (of voor de helft) aan particulieren leveren en de groep die voornamelijk aan bedrijven levert. De groep die voornamelijk aan bedrijven levert is vervolgens onderverdeeld in zzp'ers die drie of minder opdrachtgevers hebben en die vier of meer opdrachtgevers hebben. Zodoende zijn er vier groepen: 1) zzp-producten, 2) zzp-arbeid particulieren, 3) zzp-arbeid 4 of meer zakelijke opdrachtgevers en 4) zzp-arbeid 3 of minder zakelijke opdrachtgevers.

Naast het aantal opdrachtgevers als een maat voor afhankelijkheid, is er ook een typering gemaakt op basis van de vraag in hoeverre de omzet afhankelijk is van de grootste opdrachtgever. Dit geeft de volgende groepen: 1) zzp-producten, 2) zzp-arbeid producten, 3) zzp-arbeid bedrijven die <60% afhankelijk is van de omzet van de grootste opdrachtgever en 4) zzp-arbeid bedrijven die 60-100% afhankelijk is van de omzet van de grootste opdrachtgever.

De twee voorgaande typering zijn voornamelijk gebaseerd op afhankelijkheid van zakelijke opdrachtgevers, waarbij de hypothese is dat een grote mate van afhankelijkheid ook kwetsbaarder maakt (en wellicht ook tot een slechtere kwaliteit van arbeid leidt). Op de tweede plaats zijn we op zoek gegaan het profiel van de groep zzp'ers die relatief kwetsbaar is als het om inkomen en arbeidsongeschiktheidsvoorzieningen gaat. Op basis van deze indicatoren zijn vier groepen gemaakt: zzp'ers 1) zonder een arbeidsongeschiktheidsvoorziening en behorend bij de 50% laagste inkomens, 2) geen voorziening en behorend tot de 50% hoogste inkomens, 3) wel een voorziening en behorend tot de 50%

laagste inkomens en 4) wel een voorziening en behorend tot de 50% hoogste inkomens. Voor het inkomen is gebruik gemaakt van het gestandaardiseerd huishoudinkomen.

2.2.2 Variabelen

Voor de variabelen is gebruikt gemaakt van het OECD job quality framework. Het OECD framework onderscheidt inkomen, arbeidsmarktzekerheid en kwaliteit van het werk. Dit framework is gebruik in een eerdere publicatie waarin de duurzame inzetbaarheid van zzp'ers is vergeleken met werknemers (Van der Torre, Dirven, & van de Ven, 2018). Voor deze notitie zijn grotendeels de zelfde variabelen meegenomen als in de publicatie van Van der Torre et al. (2018), waarbij enkele specifieke variabelen voor zelfstandig ondernemers zijn toegevoegd (o.a. financiële situatie van het bedrijf).

2.3 Analyse

De methode gewogen deviatie contrast is gebruikt om zowel de trends over de tijd als de verschillen tussen subgroepen van zzp'ers te analyseren. Hierbij wordt elke groep steeds afgezet tegen alle andere groepen. Statistisch significante verschillen ($p < 0,05$, kleine kans dat het verschil op toeval berust) zijn aangegeven met driehoek naar boven (significant groter dan alle andere groepen) of driehoek naar beneden (significant kleiner dan alle andere groepen). Wanneer er sprake is van een significant en relevant (van voldoende omvang) verschil (Cohen's $d < 0,20$) is het driehoek gesloten. Wanneer het verschil wel significant is, maar niet relevant is dit weergegeven met een open driehoek. Bij de trendanalyse is door middel van een interactie analyse ook gekeken of trends afwijken tussen zzp-arbeid en zzp-producten.

3 Resultaten

3.1 Trendanalyse

Hieronder beschrijven we de meest relevante trends over de jaren 2015-2017-2019.

3.1.1 *Samenstelling*

Het aandeel zelfstandig ondernemers dat eigen arbeid of diensten (nieuwe zzp'ers) aanbiedt is toegenomen van 73% naar 77%. Verder zien we dat het aandeel zelfstandig ondernemers in de landbouw, bosbouw en visserij is afgenomen (van 10% naar 8%) en dat het aandeel zzp'ers in de niet-commerciële dienstverlening is toegenomen (van 25% naar 29%). Dat is in lijn met de dalende werkgelegenheid in de landbouw (zie CBS cijfers).

3.1.2 *Werktijden*

Het aantal uur dat gemiddeld wordt gewerkt is iets afgenomen van 38,5 uur naar 36 uur. Er wordt ook minder vaak op 6 en 7 dagen per week gewerkt en op 'afwijkende' tijden gewerkt ('s avonds, 's nachts en in het weekend). Dit gaat in tegen de trend bij werknemers, waar juist steeds vaker in de avond en in het weekend wordt gewerkt.

3.1.3 *Economisch perspectief*

We zien enkele trends als het gaat om de economische situatie en de zorgen over de toekomst. De financiële situatie van de onderneming is verbeterd. In 2015 gaf 43% aan dat de financiële situatie (zeer) goed is en in 2019 is dat toegenomen tot 53%. In het verlengde daarvan maken de zelfstandigen zich ook minder zorgen over de toekomst van de onderneming. In 2015 gaf 48% aan zich geen zorgen te maken en in 2019 is dat 53%.

3.1.4 *Kwaliteit van werkzaamheden*

Het aandeel mensen dat aangeeft vaak of altijd gevarieerd werk te hebben is toegenomen (van 75% tot 78%). Maar de gemiddelde score op het gebied van variatie in het werk is alleen tussen 2015 en 2017 toegenomen. De bevlogenheid is echter iets afgenomen. Het aandeel zelfstandig ondernemers dat boven de 5.5 (goed) scoort op een schaal tot 7 is afgenomen van 73 naar 69%. Verder zien we dat de Burn-outklachten tussen 2015 en 2017 zijn toegenomen (van 7 tot 8 %) en vervolgens stabiel zijn gebleven. De werkdruk en de autonomie in het werk zijn stabiel gebleven.

3.1.5 *Leren en ontwikkelen*

Op het gebied van leren en ontwikkelen zien we dat de leeroriëntatie in positieve zin is veranderd. Het percentage dat zeer hoog scoort (>4 op een schaal tot 5) is toegenomen van 33% tot 37%. Bij deze schaal zijn items opgenomen zoals "in mijn werk probeer ik telkens nieuwe dingen te leren". De behoefte aan opleiding neemt echter niet toe.

3.1.6 *Employability*

Zelfstandig ondernemers geven verder aan dat ze iets makkelijker aan de fysieke en psychische eisen van het werk kunnen voldoen. Dit terwijl er geen positieve trend is in de beoordeling van de eigen prestaties. Mogelijke verklaringen voor deze trends zijn de afname in het aantal gewerkte uren per week en wellicht lagere eisen vanuit de markt.

3.1.7 Toekomst

Steeds meer respondenten geven aan dat ze over 5 jaar niet meer het huidige werk als zelfstandige zouden willen uitvoeren. Gaf in 2015 85% aan dat ze het huidige werk als zelfstandige zouden gaan uitvoeren als het aan hen lag, is dit in 2019 afgenomen tot 80%. Dat terwijl de leeftijd waarop de respondenten willen stoppen met werken (in het algemeen) stabiel blijft op 67 jaar. Het effect kan voor een beperkt deel verklaard worden doordat het aandeel 55plussers is toegenomen van 31% naar 34%.

3.2 Resultaten: de zzp'er bestaat niet

3.2.1 Afhankelijkheid aantal zakelijke opdrachtgevers

Zzp'ers-producten zijn minder tevreden over de financiële situatie van hun bedrijf dan andere zzp'ers. Ook denken zij minder lang rond te kunnen komen als hun inkomen wegvalt, wat verklaard kan worden dat deze groep ook vaker aangeeft niet in te kunnen schatten hoe lang men zonder inkomen kan rond komen. Wat betreft arbeidsmarktzekerheid, maken ze zich vaker zorgen over de toekomst van hun bedrijf. Niettemin vertrouwen zij evenveel als andere zzp'ers op het behoud van opdrachten. Wat betreft kwaliteit van het werk, vindt deze groep hun werk minder gevarieerd. Verder rapporteren zij licht vaker hogere taakeisen en fysiek zwaar werk. Daarentegen rapporteren zij ook een licht grotere autonomie. Opvallend is het grote verschil in opleiding. Iets meer dan een kwart van de zzp'ers producten geeft aan een opleiding of cursus gevolgd te hebben in de afgelopen 2 jaar, tegenover ruim 40% van de zzp'ers arbeid.

Zzp'ers arbeid die voornamelijk aan particulieren hun diensten aanbieden rapporteren ook iets vaker zorgen met betrekking tot het inkomen dan de andere groepen zzp'ers. Zo geven zij iets vaker aan minder lang rond te kunnen komen mocht het inkomen wegvallen. Ook hier kan dit mogelijk verklaard worden door een groter aandeel dat blijkbaar geen inschatting kan maken hoe lang zij rond kunnen komen mocht het inkomen wegvallen. Ook is deze groep iets vaker ontevreden over de financiële situatie van hun bedrijf. Wat betreft indicatoren voor de arbeidsmarktzekerheid verschilt de groep "zzp'ers particulieren" niet van de andere zzp'ers. Deze groep geeft wel vaker aan fysiek zwaar werk te verrichten. Daarentegen rapporteren zij iets lagere taakeisen, licht meer autonomie en hebben zij de afgelopen 2 jaar vaker dan gemiddeld een cursus of opleiding gevolgd. Ook is deze groep licht meer bevlogen.

Zzp'ers arbeid die veel zakelijke opdrachtgevers hebben, zijn meer tevreden over de financiële situatie van hun bedrijf dan zzp'ers producten en zzp'ers-arbeid die hun diensten aanbieden aan particulieren. Ook denken zij iets vaker het langer dan 1 jaar vol te kunnen houden als hun inkomen volledig wegvalt. De zzp'er met veel zakelijke opdrachtgevers geven minder vaak aan fysiek zwaar werk te doen. Tevens vinden ze hun werk meer gevarieerd. Daar staat tegenover dat iets hogere taakeisen ervaren in combinatie met een iets lagere autonomie. Over het algemeen is de groep vaker (zeer) tevreden over hun arbeidsomstandigheden vergeleken met andere zzp'ers.

Zzp'ers arbeid met een beperkt aantal zakelijke opdrachtgevers, zijn ongeveer net zo tevreden over hun financiële zaken als zzp'ers arbeid met veel zakelijke opdrachtgevers. Zij maken zich minder vaak zorgen over de toekomst van hun bedrijf dan andere groepen zzp'ers. Ook deze groep zzp'ers rapporteert minder vaak fysiek zware arbeid.

Echter rapporteren zij een iets lagere autonomie, iets minder gevarieerd werk en zijn zij iets minder bevlogen.

3.2.2 *Afhankelijk omzet grootste zakelijke opdrachtgever*

Omdat de groepen zzp-producten en zzp-particulieren dezelfde groepen betreffen als de vorige paragraaf, beschrijven wij hieronder alleen de groepen die in meer of mindere mate voor hun omzet afhankelijk is van hun grootste klant.

Wat betreft de groepen die in meer of minder mate afhankelijk zijn van hun grootste klant, zien we een redelijk vergelijkbaar beeld als voor de afhankelijkheid van meerdere dan wel enkele opdrachtgevers. Zzp'ers die voor meer dan 60% van hun omzet afhankelijk zijn van hun grootste klant, zijn meer tevreden over hun financiën vergeleken met andere groepen zzp'ers. Zo geven zij vaker aan dat ze het langer dan 1 jaar kunnen volhouden als hun inkomen volledig wegvalt, beoordelen zij de financiële situatie van hun bedrijf vaker als (zeer) goed. Ook maken zij zich minder zorgen over de toekomst van hun bedrijf. Verder geven zij aan minder vaak fysiek zwaar werk te verrichten. Evenals voor zzp'ers met een beperkt aantal opdrachtgever, rapporteert deze groep ook een licht lagere autonomie, iets minder gevarieerd werk zijn zij iets minder bevlogen.

3.2.3 *Arbeidsongeschiktheidsvoorziening en inkomen*

De groep zzp'ers die én geen arbeidsongeschiktheidsvoorziening heeft én tot de laagste 50% inkomens behoort, rapporteert vaker dan andere zzp'ers zorgen te hebben met betrekking tot financiële zaken. Zo geven zij vaker aan dat zij het korter dan 1 jaar volhouden als hun inkomen volledig wegvalt, zijn zij minder tevreden over de financiële situatie van hun bedrijf. Ook beoordelen zij hun arbeidsmarktzekerheid als minder. Zo maken zij zich vaker zorgen over de toekomst van hun bedrijf en schatten zij het behoud van opdrachten lager in. Deze groep verricht iets vaker fysiek zware arbeid, rapporteert licht minder autonomie, is minder bevlogen en burn-out klachten komen vaker voor. Over het algemeen zijn zij ook minder tevreden met hun arbeidsomstandigheden.

Zzp'ers die geen arbeidsongeschiktheidsvoorziening hebben, maar wel tot de 50% hoogste inkomens behoren, beoordelen de financiële situatie van hun bedrijf slechter dan de gemiddelde zzp'er. Hoewel niet direct getest, lijken zij logischerwijs wel minder zorgen te hebben over financiële zaken dan zzp'ers met een laag inkomen én geen arbeidsongeschiktheidsvoorziening. Ook zijn zij iets vaker bezorgd over de toekomst van hun bedrijf dan de gemiddelde zzp'er. Wat betreft indicatoren met betrekking tot de kwaliteit van het werk, rapporteert deze groep iets lagere taakeisen, autonomie en variatie in het werk dan de gemiddelde zelfstandige ondernemer.

De groep zzp'ers behorend tot de laagste 50% inkomens, maar wel met een arbeidsongeschiktheidsvoorziening rapporteren in vergelijking met andere groepen zzp'ers niet meer zorgen met betrekking tot financiën. Toch beoordeelt nog bijna 45% de financiële situatie van bedrijf als redelijk tot slecht en heeft ruim 45% zorgen over de toekomst van hun bedrijf. Met betrekking tot kwaliteit van het werk, ervaren zij een iets lagere werkdruk en een iets hogere autonomie. Ook geven zij iets vaker aan geen opleiding te hebben gevolgd.

Als laatste de groep zzp'ers met arbeidsongeschiktheidsvoorziening en behorend tot de 50% hoogste inkomens.

Zoals verwacht zijn zij meer tevreden over hun financiële zaken dan andere groepen zzp'ers. Meer dan de helft denkt het langer dan 1 jaar vol te houden als hun inkomen volledig wegvalt en ze zijn vaker tevreden over de financiële situatie van hun bedrijf. Wat betreft arbeidsmarktzekerheid maken ze zich vaker geen zorgen over de toekomst van hun bedrijf en zijn ze vaker tevreden over hun werkzekerheid. Deze groep ervaart een iets hogere werkdruk (taakeisen), maar geeft ook iets vaker aan veel autonomie te ervaren, gevarieerd werk te hebben en ze hebben iets vaker een opleiding gevolgd. Ook zijn ze iets meer bevlogen en ervaren ze iets minder vaak burn-out klachten. Bijna 90% is dan ook (zeer) tevreden over hun arbeidsomstandigheden.

4 Conclusie en consequenties voor verder onderzoek

De overkoepelende vraag in deze notitie of er relevante groepen te onderscheiden zijn als we kijken naar verschillende aspecten van de kwaliteit van arbeid. Hiervoor hebben we gebruik gemaakt van het OECD framework, welke onderscheid maakt naar inkomens, arbeidsmarktzekerheid en kwaliteit van het werk. In deze notitie hebben we op twee manieren onderzocht welke groepen zzp'ers relatief kwetsbaar zijn. Enerzijds door te kijken naar afhankelijkheid in werk van een of enkele zakelijke opdrachtgevers en anderzijds door te kijken of men voldoende redzaam is indien men uitvalt.

Uit deze notitie blijkt dat zzp'ers-arbeid die voornamelijk voor bedrijven werken en afhankelijk zijn van een beperkt aantal opdrachtgevers relatief vergelijkbaar scoren met andere groepen zzp'ers op inkomensgelijkheid, arbeidsmarktzekerheid en kwaliteit van het werk. Dit lijkt daarmee niet direct een kwetsbare (naast de grotere mate van afhankelijkheid).

Zzp'ers die geen voorziening voor arbeidsongeschiktheid hebben én tot de 50% laagste inkomen behoren, rapporteren voornamelijk zorgen met betrekking tot financiële zaken. Daarnaast schatten zij hun arbeidsmarktzekerheid iets lager in en rapporteren zij ook een iets lagere kwaliteit van het werk. Een mindere kwaliteit van het werk is gerelateerd aan een grotere kans op uitval (verzuim of arbeidsongeschiktheid). Hoewel de verschillen in kwaliteit van het werk relatief klein zijn vergeleken met andere zzp'ers, maakt dat deze groep wel kwetsbaar omdat ze niet kunnen terugvallen op een arbeidsongeschiktheidsvoorziening en een lager inkomen hebben. In totaal betreft dit 17.2% van de zzp'ers.

In deze analyses is (nog) niet gecorrigeerd voor traditionelen achtergrondfactoren zoals sector, beroep, leeftijd en geslacht. Het kan zijn dat gevonden verschillen tussen de verschillende subgroepen van zzp'ers kunnen worden verklaard door verschillen in deze achtergrondfactoren. In verder onderzoek willen we deze factoren ook meenemen in onze analyses. Verder is het interessant om naast het oordeel over de eigen financiën, ook het daadwerkelijke inkomen mee te nemen als een van de indicatoren in plaats van de relatieve positie van het inkomen ten opzichte van andere zelfstandig ondernemers.

In deze notitie hebben we voornamelijk op basis van literatuur en expertkennis enkele mogelijke typering voor zzp'ers verkend. Voor een vervolgonderzoek willen we aansluiten bij bestaande typering en daarbij de opgedane kennis uit deze notitie inbrengen. Hiervoor zoeken wij contact met het CBS en verkennen wij een mogelijke samenwerking voor een toegankelijke publicatie waarin we verschillende groepen zzp'ers met elkaar vergelijken op een aantal relevante indicatoren in de lijn van het hier gebruikte OECD framework (inkomensgelijkheid, arbeidsmarktzekerheid). Daarbij zouden we ook kunnen onderzoeken of er trends waarneembaar zijn binnen een specifieke groep zzp'ers.

Bijlage A Aantal zakelijke opdrachtgevers

Kolom-percentages	FlexZZP2				Totaal
	ZZP-producten	ZZP-arbeid; diensten aan particulieren	ZZP-arbeid; b2b, 4 of meer opdrachtgevers	ZZP-arbeid; b2b, <4 opdrachtgevers (Flex-zzp'er)	
N:	677	1.144	935	448	3.205
%:	21,1%	35,7%	29,2%	14,0%	100%
Stel dat het inkomen uit uw onderneming helemaal weg zou vallen. Bijvoorbeeld omdat u tijdelijk geen opdrachten heeft of om een andere reden niet kunt werken. Hoe lang zou uw huishouden dan nog kunnen rondkomen? [N=3.197]					
· Minder dan 1 jaar	41,6%▼	47,6%	46,7%	44,1%	45,6%
· 1 jaar of langer	37,7%▼	36,5%▼	47,1%Δ	49,3%Δ	41,6%
· Weet ik niet	20,7%▲	15,9%Δ	6,3%▼	6,6%▼	12,8%
Hoe is op dit moment de financiële situatie van uw bedrijf? [N=3.199]					
· Slecht-redelijk	53,6%▲	48,0%Δ	36,0%▼	36,8%▼	44,1%
· (zeer) goed	46,4%▼	52,0%▼	64,0%▲	63,2%Δ	55,9%
Maakt u zich zorgen over de toekomst van uw bedrijf of onderneming? [N=3.197]					
· Ja, vaak/soms	56,5%▲	45,1%	44,8%	37,4%▼	46,4%
· Nee	43,5%▼	54,9%	55,2%	62,6%▲	53,6%
Goede werkzekerheid (kunnen vertrouwen op het behoud van opdrachten) [Tevredenheid] [N=3.179]					
· Niet tevreden	21,4%	20,1%	20,3%	19,5%	20,4%
· (heel) tevreden	78,6%	79,9%	79,7%	80,5%	79,6%
• Kwantitatieve taakeisen ('werkdruk') [≥2.5 op schaal 1=nooit - 4=altijd; 3 items] [N=3.197] [% vaak of altijd]					
	28,3%	22,8%▼	28,7%Δ	24,5%	25,9%
• Kwantitatieve taakeisen ('werkdruk') [schaal: 1=nooit - 4=altijd; 3 items] [Gemiddelde] [N=3.197] [Range: 1-4]					
	2,20Δ	2,09▼	2,22Δ	2,16	2,16
• Fysiek belastend/zwaar werk ['kracht', 'trilling', 'houding' en/of 'herhaling'] [N=3.204] [% ten minste één 'ja, regelmatig']					
	46,9%Δ	47,1%▲	31,8%▼	28,2%▼	40,0%
• Autonomie [≥2.5 op schaal 1=nee - 3=regelmatig; 5 items; excl. 'Werktijden bepalen'] [N=3.204] [% regelmatig]					
	91,8%Δ	91,2%Δ	87,5%▼	86,5%▼	89,6%
• Autonomie [schaal: 1=nee - 3=regelmatig; 5 items; excl. 'Werktijden bepalen'] [Gemiddelde] [N=3.204] [Range: 1-3]					
	2,83	2,85Δ	2,83	2,81▼	2,83
• Gevarieerd werk [≥2.5 op schaal 1=nooit - 4=altijd; 3 items] [N=3.202] [% vaak of altijd]					
	75,6%▼	79,5%	85,1%Δ	78,4%	80,2%
• Gevarieerd werk [schaal: 1=nooit - 4=altijd; 3 items] [Gemiddelde] [N=3.202] [Range: 1-4]					
	2,89▼	3,01	3,09▲	2,92▼	3,00
Heeft u in de afgelopen 2 jaar een opleiding of cursus gevolgd voor uw werk? [N=3.199] [% ja]					
	26,3%▼	51,7%▲	49,5%Δ	42,5%	44,4%

Kolom-percentages	FlexZZP2				Totaal
	ZZP-producten	ZZP-arbeid; diensten aan particulieren	ZZP-arbeid; b2b, 4 of meer opdrachtgevers	ZZP-arbeid; b2b, <4 opdrachtgevers (Flex-zzp'er)	
N:	677	1.144	935	448	3.205
%:	21,1%	35,7%	29,2%	14,0%	100%
Ik kan gemakkelijk voldoen aan de fysieke eisen die mijn werk aan mij stelt [N=3.197]					
· (helemaal) niet mee eens	16,7%	15,5%	13,4%	12,8%	14,8%
· (helemaal) mee eens	83,3%	84,5%	86,6%	87,2%	85,2%
Ik kan gemakkelijk voldoen aan de psychische eisen die mijn werk aan mij stelt [N=3.194]					
· (helemaal) niet mee eens	13,9%	12,5%	12,0%	11,9%	12,6%
· (helemaal) mee eens	86,1%	87,5%	88,0%	88,1%	87,4%
• Burn-outklachten [>3.20 op schaal 1=nooit - 7=elke dag; 5 items] [N=3.198] [% ja]	7,6%	7,8%	7,4%	8,6%	7,7%
• Bevoegenheid [>=5.5 op schaal 1=nooit - 7=elke dag; 3 items] [N=3.194] [% enkele keren per week of elke dag]	72,8%	73,0%	70,9%	66,0%∇	71,4%
• Bevoegenheid [schaal: 1=nooit - 7=elke dag; 3 items] [Gemiddelde] [N=3.194] [Range: 1-7]	5,97	6,00Δ	5,92	5,74∇	5,93
In hoeverre bent u, alles bij elkaar genomen, tevreden met uw arbeidsomstandigheden? [N=3.191]					
· (zeer) ontevreden - niet ontevreden/niet tevreden	20,9%	20,3%	14,9%∇	17,8%	18,5%
· (zeer) tevreden	79,1%	79,7%	85,1%Δ	82,2%	81,5%

Noot. Percentages zijn kolompercentages, en zijn getoetst met de Pearson χ^2 -test (horizontale vergelijkingen). Gemiddelden zijn getoetst met de t-test. Het contrast is subgroep vs 'rest' (gewogen deviatiecontrast). ▲ en ▼: p<0,05, significant hoge (lage) percentages en/of gemiddelden (tweezijdig), én Cohen's d is ten minste 0,20. Open pijltjes Δ en ∇: eveneens significant, maar Cohen's d is kleiner dan 0,20. Cohen, J. (1988). Statistical power analysis for the behavioral sciences (2nd ed.). Hillsdale NJ: Erlbaum.

Bijlage B Afhankelijkheid omzet grootste zakelijke klant

Kolom-percentages	FlexZZP4				Totaal
	ZZP-producten	ZZP-arbeid; diensten aan particulieren	ZZP-arbeid; b2b, <60% omzet grootste klant	ZZP-arbeid; b2b, 60-100% omzet grootste klant (Flex-zzp'er)	
N:	642	1.090	903	460	3.095
%:	20,7%	35,2%	29,2%	14,9%	100%
Stel dat het inkomen uit uw onderneming helemaal weg zou vallen. Bijvoorbeeld omdat u tijdelijk geen opdrachten heeft of om een andere reden niet kunt werken. Hoe lang zou uw huishouden dan nog kunnen rondkomen? [N=3.088]					
· Minder dan 1 jaar	41,4% ▽	48,4% Δ	45,6%	47,0%	45,9%
· 1 jaar of langer	39,1%	36,4% ▽	47,9% Δ	47,5% Δ	42,0%
· Weet ik niet	19,5% ▲	15,2% Δ	6,5% ▽	5,5% ▽	12,1%
Hoe is op dit moment de financiële situatie van uw bedrijf? [N=3.089]					
· Slecht-redelijk	53,3% ▲	47,9% Δ	37,5% ▽	32,8% ▽	43,8%
· (zeer) goed	46,7% ▽	52,1% ▽	62,5% Δ	67,2% ▲	56,2%
Maakt u zich zorgen over de toekomst van uw bedrijf of onderneming? [N=3.087]					
· Ja, vaak/soms	56,7% ▲	45,1%	45,1%	37,8% ▽	46,4%
· Nee	43,3% ▽	54,9%	54,9%	62,2% ▲	53,6%
Goede werkzekerheid (kunnen vertrouwen op het behoud van opdrachten) [Tevredenheid] [N=3.074]					
· Niet tevreden	20,6%	20,3%	20,5%	17,9%	20,1%
· (heel) tevreden	79,4%	79,7%	79,5%	82,1%	79,9%
• Kwantitatieve taakeisen ('werkdruk') [≥ 2.5 op schaal 1=nooit - 4=altijd; 3 items] [N=3.087] [% vaak of altijd]	28,4%	23,3% ▽	26,5%	29,1%	26,2%
• Kwantitatieve taakeisen ('werkdruk') [schaal: 1=nooit - 4=altijd; 3 items] [Gemiddelde] [N=3.087] [Range: 1-4]	2,21	2,10 ▽	2,20	2,21	2,17
• Fysiek belastend/zwaar werk ['kracht', 'trilling', 'houding' en/of 'herhaling'] [N=3.094] [% ten minste één 'ja, regelmatig']	46,1% Δ	47,3% ▲	29,4% ▽	32,8% ▽	39,7%
• Autonomie [≥ 2.5 op schaal 1=nee - 3=regelmatig; 5 items; excl. 'Werktijden bepalen'] [N=3.093] [% regelmatig]	91,9% Δ	91,1% Δ	87,2% ▽	86,9% ▽	89,5%
• Autonomie [schaal: 1=nee - 3=regelmatig; 5 items; excl. 'Werktijden bepalen'] [Gemiddelde] [N=3.093] [Range: 1-3]	2,83	2,85 Δ	2,82	2,81	2,83
• Gevarieerd werk [≥ 2.5 op schaal 1=nooit - 4=altijd; 3 items] [N=3.092] [% vaak of altijd]	77,0% ▽	79,7%	83,9% Δ	80,5%	80,5%
• Gevarieerd werk [schaal: 1=nooit - 4=altijd; 3 items] [Gemiddelde] [N=3.092] [Range: 1-4]	2,90 ▽	3,01	3,06 Δ	2,97	3,00
Heeft u in de afgelopen 2 jaar een opleiding of cursus gevolgd voor uw werk? [N=3.089] [% ja]	26,7% ▽	51,6% ▲	47,7% Δ	47,4%	44,7%

Kolom-percentages	FlexZZP4				Totaal
	ZZP-producten	ZZP-arbeid; diensten aan particulieren	ZZP-arbeid; b2b, <60% omzet grootste klant	ZZP-arbeid; b2b, 60-100% omzet grootste klant (Flex-zzp'er)	
N:	642	1.090	903	460	3.095
%:	20,7%	35,2%	29,2%	14,9%	100%
Ik kan gemakkelijk voldoen aan de fysieke eisen die mijn werk aan mij stelt [N=3.087]					
· (helemaal) niet mee eens	16,9%	15,3%	14,0%	11,6%∇	14,7%
· (helemaal) mee eens	83,1%	84,7%	86,0%	88,4%Δ	85,3%
Ik kan gemakkelijk voldoen aan de psychische eisen die mijn werk aan mij stelt [N=3.084]					
· (helemaal) niet mee eens	13,9%	12,4%	12,3%	11,2%	12,5%
· (helemaal) mee eens	86,1%	87,6%	87,7%	88,8%	87,5%
• Burn-outklachten [>3.20 op schaal 1=nooit - 7=elke dag; 5 items] [N=3.088] [% ja]	7,5%	8,0%	7,5%	8,3%	7,8%
• Bevlogenheid [≥5.5 op schaal 1=nooit - 7=elke dag; 3 items] [N=3.084] [% enkele keren per week of elke dag]	72,3%	72,5%	69,0%	70,5%	71,1%
• Bevlogenheid [schaal: 1=nooit - 7=elke dag; 3 items] [Gemiddelde] [N=3.084] [Range: 1-7]	5,98	5,98	5,86∇	5,87	5,93
In hoeverre bent u, alles bij elkaar genomen, tevreden met uw arbeidsomstandigheden? [N=3.082]					
· (zeer) ontevreden - niet ontevreden/niet tevreden	21,4%Δ	19,8%	15,6%∇	16,1%	18,4%
· (zeer) tevreden	78,6%∇	80,2%	84,4%Δ	83,9%	81,6%

Noot. Percentages zijn kolompercentages, en zijn getoetst met de Pearson χ^2 -test (horizontale vergelijkingen). Gemiddelden zijn getoetst met de t-test. Het contrast is subgroep vs 'rest' (gewogen deviatiecontrast). ▲ en ∇: p<0,05, significant hoge (lage) percentages en/of gemiddelden (tweezijdig), én Cohen's d is ten minste 0,20. Open pijltjes Δ en ∇: eveneens significant, maar Cohen's d is kleiner dan 0,20. Cohen, J. (1988). Statistical power analysis for the behavioral sciences (2nd ed.). Hillsdale NJ: Erlbaum.

Bijlage C Inkomen en arbeidsongeschiktheidsvoorziening

Kolom-percentages	AO-voorziening en gestandaardiseerd huishoudinkomen				
	Geen AO-voorziening en 50% laagste inkomenspercentiel	Geen AO-voorziening en 50% hoogste inkomenspercentiel	Wel AO-voorziening en 50% laagste inkomenspercentiel	Wel AO-voorziening en 50% hoogste inkomenspercentiel	Totaal
N:	533	754	481	1.332	3.100
%:	17,2%	24,3%	15,5%	43,0%	100%
Stel dat het inkomen uit uw onderneming helemaal weg zou vallen. Bijvoorbeeld omdat u tijdelijk geen opdrachten heeft of om een andere reden niet kunt werken. Hoe lang zou uw huishouden dan nog kunnen rondkomen? [N=3.093]					
· Minder dan 1 jaar	65,5%▲	44,0%	53,7%Δ	37,2%▼	46,3%
· 1 jaar of langer	22,6%▼	39,1%∇	40,0%	52,7%▲	42,3%
· Weet ik niet	11,9%	16,9%▲	6,3%∇	10,0%∇	11,4%
Hoe is op dit moment de financiële situatie van uw bedrijf? [N=3.095]					
· (zeer) goed	25,0%▼	47,3%▼	55,6%	73,4%▲	55,9%
· Slecht-redelijk	75,0%▲	52,7%▲	44,4%	26,6%▼	44,1%
Maakt u zich zorgen over de toekomst van uw bedrijf of onderneming? [N=3.094]					
· Ja, vaak/soms	66,6%▲	50,0%Δ	47,4%	37,0%▼	46,9%
· Nee	33,4%▼	50,0%∇	52,6%	63,0%▲	53,1%
Goede werkzekerheid (kunnen vertrouwen op het behoud van opdrachten) [Tevredenheid] [N=3.075]					
· Niet tevreden	36,7%▲	23,2%Δ	19,0%	13,2%▼	20,6%
· (heel) tevreden	63,3%▼	76,8%∇	81,0%	86,8%▲	79,4%
• Kwantitatieve taakeisen ('werkdruk') [≥ 2.5 op schaal 1=nooit - 4=altijd; 3 items] [N=3.093] [% vaak of altijd]	28,3%	22,8%∇	21,2%∇	29,6%Δ	26,4%
• Kwantitatieve taakeisen (schaal: 1=nooit - 4=altijd; 3 items; 'erg snel', 'heel veel', 'extra hard') [Gemiddelde] [N=3.093] [Range: 1-4]	2,19	2,12∇	2,09∇	2,22Δ	2,17

Kolom-percentages	AO-voorziening en gestandaardiseerd huishoudinkomen				
	Geen AO-voorziening en 50% laagste inkomenspercentiel	Geen AO-voorziening en 50% hoogste inkomenspercentiel	Wel AO-voorziening en 50% laagste inkomenspercentiel	Wel AO-voorziening en 50% hoogste inkomenspercentiel	Totaal
N:	533	754	481	1.332	3.100
%:	17,2%	24,3%	15,5%	43,0%	100%
• Fysiek belastend/zwaar werk ['kracht', 'trilling', 'houding' en/of 'herhaling'] [N=3.100] [% ten minste één 'ja, regelmatig']	44,3%Δ	36,8%∇	40,2%	40,9%	40,4%
• Autonomie [≥2.5 op schaal 1=nee - 3=regelmatic; 5 items; excl. 'Werktijden bepalen'] [N=3.100] [% regelmatig]	85,5%∇	87,3%∇	92,7%Δ	91,0%Δ	89,4%
• Zelfstandigheid/autonomie (schaal: 1=nee - 3=ja, regelmatig; 5 items) [Gemiddelde] [N=3.100] [Range: 1-3]	2,80∇	2,81∇	2,86Δ	2,85Δ	2,83
• Gevarieerd werk [≥2.5 op schaal 1=nooit - 4=altijd; 3 items] [N=3.098] [% vaak of altijd]	79,1%	77,3%∇	78,9%	82,4%Δ	80,0%
• Gevarieerd werk (schaal: 1=nooit - 4=altijd; 3 items) [Gemiddelde] [N=3.098] [Range: 1-4]	3,00	2,96∇	3,01	3,01	3,00
Heeft u in de afgelopen 2 jaar een opleiding of cursus gevolgd voor uw werk? [N=3.094] [% ja]	39,5%∇	43,7%	40,5%∇	49,7%Δ	45,1%
Ik kan gemakkelijk voldoen aan de fysieke eisen die mijn werk aan mij stelt [N=3.091]					
· (helemaal) niet mee eens	13,7%	16,2%	17,2%	12,6%∇	14,4%
· (helemaal) mee eens	86,3%	83,8%	82,8%	87,4%Δ	85,6%
Ik kan gemakkelijk voldoen aan de psychische eisen die mijn werk aan mij stelt [N=3.089]					
· (helemaal) niet mee eens	13,6%	12,0%	14,1%	11,4%	12,3%
· (helemaal) mee eens	86,4%	88,0%	85,9%	88,6%	87,7%
• Burn-outklachten [score bóven 3.20 op schaal: 1=nooit - 7=elke dag; 5 items] [N=3.097] [% ja]	11,8%Δ	8,6%	8,2%	6,1%∇	8,0%
• Bevlogenheid [≥5.5 op schaal 1=nooit - 7=elke dag; 3 items] [N=3.091] [% enkele keren per week of elke dag]	63,0%▼	70,3%	72,9%	73,5%Δ	70,8%

Kolom-percentages		AO-voorziening en gestandaardiseerd huishoudinkomen				Totaal
		Geen AO-voorziening en 50% laagste inkomenspercentiel	Geen AO-voorziening en 50% hoogste inkomenspercentiel	Wel AO-voorziening en 50% laagste inkomenspercentiel	Wel AO-voorziening en 50% hoogste inkomenspercentiel	
N:		533	754	481	1.332	3.100
%:		17,2%	24,3%	15,5%	43,0%	100%
• Bevlogenheid [schaal: 1=nooit - 7=elke dag; 3 items] [Gemiddelde] [N=3.091] [Range: 1-7]		5,71▼	5,92	5,94	6,00Δ	5,92
In hoeverre bent u, alles bij elkaar genomen, tevreden met uw arbeidsomstandigheden? [N=3.085]						
· (zeer) ontevreden - niet ontevreden/niet tevreden		33,1%▲	20,8%	15,9%	13,0%▼	18,8%
· (zeer) tevreden		66,9%▼	79,2%	84,1%	87,0%▲	81,2%
<small>Noot. Percentages zijn kolompercentages, en zijn getoetst met de Pearson χ^2-test (horizontale vergelijkingen). Gemiddelden zijn getoetst met de t-test. Het contrast is subgroep vs 'rest' (gewogen deviatiecontrast). ▲ en ▼ : $p < 0,05$, significant hoge (lage) percentages en/of gemiddelden (tweezijdig), én Cohen's d is ten minste 0,20. Open pijltjes Δ en ∇: eveneens significant, maar Cohen's d is kleiner dan 0,20. Cohen, J. (1988). Statistical power analysis for the behavioral sciences (2nd ed.). Hillsdale NJ: Erlbaum.</small>						

TNO.NL

Healthy Living
Schipholweg 77-89
2316 ZL Leiden
Postbus 3005
2301 DA Leiden

www.tno.nl

T +31 88 866 90 00
info@tno.nl

Handelsregisternummer 27376655

© 2020 TNO